

ENDELIG TILSYNSRAPPORT

VEDTAK MED PÅLEGG OM RETTING

Skolens aktivitetsplikt for å sikre at
elevene har et trygt og godt skolemiljø

Våler kommune – Våler barne- og ungdomsskole

Sammendrag

Vi fører tilsyn med Våler kommune og ungdomstrinnet ved Våler barne- og ungdomsskole. Temaet for tilsynet har vært skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø. Formålet med tilsynet er bedre regelverksetterlevelse på disse områdene slik at elevene i en størst mulig grad kan oppleve et trygt og godt skolemiljø.

Varsel om tilsyn ble gitt i brev av 12.08.21. Dokumentasjon ble oversendt Statsforvalteren innen fristen den 24.09.21. Våre vurderinger og konklusjoner er basert på de ansattes svar i Utdanningsdirektoratets verktøy for egenvurdering (RefLex) og skriftlig dokumentasjon, i tillegg til observasjoner/informasjon fra intervju med elever, ansatte og rektor/assisterende rektor ved skolen den 19.10.21. Sluttmøte ble gjennomført den 24.11.21. Kommunen formidlet den 08.12.21 at de ikke hadde noen kommentarer til den foreløpige rapporten. Se ellers «dokumentasjonsgrunnlaget» som er vedlagt denne rapporten.

Avdekkede regelverksbrudd, status på rapporten og veien videre

Statsforvalterens tilsyn med Våler barne- og ungdomsskole sitt arbeid med aktivitetsplikten har avdekket regelverksbrudd på følgende områder:

- Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø
 - Plikten til å følge med
 - Plikten til å gripe inn
 - Plikten til å varsle
 - Plikten til å undersøke
 - Plikten til å sette inn egnede tiltak

Kommunen har mottatt en foreløpig tilsynsrapport og hadde ingen kommentarer til denne. Statsforvalteren fatter med dette vedtak med pålegg om retting. Kommunen har rettefrist til **2. mai 2022**, se mer om dette til slutt i denne rapporten.

Innholdsfortegnelse

1. Innledning.....	5
1.1. Kort om kommunen	5
1.2 Om gjennomføringen av tilsynet	5
1.3 Sentrale begreper	6
1.4 Leseveiledning.....	7
2. Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.....	8
2.1. Har alle som jobber på skolen, kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø?	8
Rettslige krav.....	8
Statsforvalterens observasjoner	9
Statsforvalterens vurderinger.....	9
Statsforvalterens konklusjon	9
2.2. Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt godt med på elever med en særskilt sårbarhet?	10
Rettslige krav.....	10
Statsforvalterens observasjoner	10
Statsforvalterens vurderinger.....	12
Statsforvalterens konklusjon	13
2.3. Sørger rektor for at alle som jobber på skolen, griper inn mot krenkelser som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig?	13
Rettslige krav.....	13
Statsforvalterens observasjoner	14
Statsforvalterens vurderinger.....	15
Statsforvalterens konklusjon	16
2.4. Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	17
Rettslige krav.....	17
Statsforvalterens observasjoner	17
Statsforvalterens vurderinger.....	18
Statsforvalterens konklusjon	19
2.5. Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor så raskt som saken tilsier?	20
Rettslige krav.....	20
Statsforvalterens observasjoner	20

Statsforvalterens vurderinger.....	21
Statsforvalterens konklusjon	22
2.6. Varsler rektor skoleeieren om alvorlige tilfeller?	22
Rettslige krav.....	22
Statsforvalterens observasjoner	23
Statsforvalterens vurderinger.....	23
Statsforvalterens konklusjon	23
2.7. Sikrer rektor at skolen undersøker saken når skolen har mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	23
Rettslige krav.....	23
Statsforvalterens observasjoner	24
Statsforvalterens vurderinger.....	25
Statsforvalterens konklusjon	26
2.8. Sikrer rektor at skolen undersøker saken snarest?.....	27
Rettslige krav.....	27
Statsforvalterens observasjoner	27
Statsforvalterens vurderinger.....	27
Statsforvalterens konklusjon	29
2.9. Sikrer rektor at berørte elever får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen?.....	29
Rettslige krav.....	29
Statsforvalterens observasjoner	29
Statsforvalterens vurderinger.....	30
Statsforvalterens konklusjon	31
2.10. Sikrer rektor at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt?.....	31
Rettslige krav.....	31
Statsforvalterens observasjoner	32
Statsforvalterens vurderinger.....	33
Statsforvalterens konklusjon	35
3. Våre reaksjoner.....	35
3.1 Pålegg om retting	35
3.2 Oppfølging av påleggene	36
4. Dere har rett til å klage	36
5. Vedlegg – liste over dokumentasjon	36

1. Innledning

Vi fører tilsyn med offentlige skoler, jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven kapittel 30.

I tilsyn kontrollerer vi om skolene oppfyller opplæringsloven med forskrifter.

Dersom skolen og kommunen ikke følger regelverket, kan vi pålegge retting.

Det er kommunen som har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven blir overholdt, jf. lovens § 13-10, jf. også kommuneloven § 25-1. Vi gir derfor eventuelle pålegg i tilsynet til kommunen som har ansvaret for at skolen retter opp brudd på regelverket.

Våre tilsyn er offentlig myndighetsutøvelse, noe som innebærer at vi skal gjennomføre tilsynet i samsvar med reglene i forvaltningsretten og offentlighetsloven. I tilsynet behandler vi personopplysninger. Les mer om vår behandling av personopplysninger på www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/tilsyn/.

1.1. Kort om kommunen

Våler kommune er en kommune i Innlandet fylke, lokalisert i Solør i tidligere Hedmark. Kommunen grenser i nord mot Elverum, i øst mot Trysil og Sverige, i sør mot Åsnes og i vest mot Stange og Løten. Kommunen har i underkant av 3600 innbyggere (*SSB 2. kvartal 2021*). Kommunen har én grunnskole, som består av det som tidligere var Våler ungdomsskole og Vålbyen barneskole. Denne skolen heter Våler barne- og ungdomsskole. Her er rektor skoleleder, og det er tre avdelingsledere, hvorav en av disse også er assisterende rektor (avdelingsleder for ungdomstrinnet). Det er kommunedirektør som er øverste ansvarlig for skolen, samtidig som kommunen har et interkommunalt samarbeid med nabokommunen Åsnes. Dette gjør at sektorleder oppvekst i Åsnes også har rollen som skoleeier i Våler, og dermed fungerer som sektorleder oppvekst i begge kommunene.

Skolen hadde skoleåret 2020/2021 rundt 325 elever, hvorav rundt 100 av disse på ungdomstrinnet (tall fra Udirs analysebrett 2021).

Det ble varslet tilsyn med skolen på bakgrunn av en helhetlig ROS-analyse. Denne risikovurderingen bygger på informasjon Statsforvalteren har fra ulike kilder. I utgangspunktet gjaldt varselet om tilsyn opprinnelig Våler ungdomsskole, men da skolen formelt ble sammenslått med Vålbyen barneskole fra høsten 2021, ble varselet endret til å gjelde ungdomstrinnet ved den nye 1.-10. skolen i kommunen.

1.2 Om gjennomføringen av tilsynet

Statsforvalteren åpnet tilsyn med Våler kommune i brev av 12.08.21. Skolen ble pålagt å levere dokumentasjon til Statsforvalteren. Vi har fått dokumentasjonen for å gjennomføre tilsynet.

Skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø er temaet for tilsynet. Vi har kontrollert følgende undertema:

1. Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9 A-2, 9 A-3, 9 A-4 og 9-1.

Formålet med tilsynet er å kontrollere om Våler kommune oppfylder kravene i regelverket når det gjelder skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø. For å kontrollere dette har vi undersøkt praksis ved ungdomstrinnet ved Våler barne- og ungdomsskole. Vi ønsker at tilsynet skal være en støtte for skoleeier og skolelederne i kommunen. Vi håper at skoleeier og skolelederne blir styrket i sitt videre arbeid når det gjelder skolemiljø og skolens aktivitetsplikt. Gjennom tilsynet ønsker vi å bidra til å gjøre regelverket bedre kjent og at tilsynet vil ha en læringseffekt.

Vi har ikke sett på hvordan dere oppfylder andre krav i regelverket. I denne rapporten presenterer vi våre endelige vurderinger og konklusjoner.

1.3 Sentrale begreper

Med regelverket mener vi opplæringsloven med forskrifter og andre lover og forskrifter som gjelder for skolen innenfor det området vi kontrollerer. Særlig aktuelle er forvaltningsloven og barnekonvensjonen.

Virkeområdet for kapittel 9 A er skolen, skolefritidsordningen (SFO) og leksehjelpstilbudet. I dette tilsynet omfatter skolemiljø det psykososiale skolemiljøet og ikke det fysiske skolemiljøet.

At rektor skal sikre at skolen oppfylder et krav i regelverket, betyr at rektor må ha bestemt en fast fremgangsmåte for hvordan skolen skal oppfylle kravet. Dette er nødvendig der regelverket gir skolen et handlingsrom for hvordan skolen skal oppfylle kravet, slik at skolen selv må operasjonalisere hvordan den enkelte skal gå frem i hver enkelt sak. Det er ikke et krav at fremgangsmåten er skriftlig, men den må være egnet til å sikre at kravet i loven blir oppfylt i alle saker på den aktuelle skolen. Rektor må i tillegg følge opp at de som jobber på skolen, bruker fremgangsmåten i praksis.

I noen tilfeller har ikke skolen et handlingsrom for hvordan skolen skal oppfylle kravet, fordi fremgangsmåten er gitt. At rektor skal følge opp at skolen oppfylder et krav i regelverket, betyr at rektor må forsikre seg om at den gitte fremgangsmåten blir oppfylt i praksis på skolen. Eksempel: «Følger rektor opp at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen?». Her følger fremgangsmåten av aktivitetsplanen, men rektor må følge opp at skolen gjør det som følger av aktivitetsplanen.

At rektor skal sørge for at et krav blir oppfylt, betyr at oppgaven er av en slik art at det ikke er nødvendig med en fast fremgangsmåte. Dette kan gjelde mindre oppgaver eller aktiviteter. Eksempel: «Sørger rektor for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen om hvordan tiltakene har virket og elevens syn?» Det kan i tillegg gjelde større oppgaver hvor det er unaturlig

med en fast fremgangsmåte. Eksempel: «Jobber rektor for at skolen skal praktisere holdninger og verdier som bidrar til et inkluderende og trygt skolemiljø?»

Kravene om at rektor skal sikre, følge opp eller sørge for noe, er alle utslag av rektors plikt til å arbeide systematisk slik at kravene i loven blir oppfylt. Når kontrollspørsmålet ikke inneholder krav om at rektor skal sikre, følge opp eller sørge for noe, betyr det at vi ikke skal vurdere det systematiske arbeidet til rektor, men kun vurdere om skolen oppfyller kravet i praksis.

1.4 Leseveiledning

Informasjonsinnhenting

I tilsynet med Våler barne- og ungdomsskole har vi bedt om egenvurdering fra rektor og ansatte som primært hører til den pedagogiske driften ved skolen; lærere, elevassistenter, fagarbeider, barnevernspedagog, vernepleier, spesialpedagogisk lærer mv., i tillegg til helsesykepleier og merkantilt personale. Disse gruppene av ansatte er også intervjuet med bakgrunn i innleverte egenvurderinger. I tillegg har Statsforvalteren intervjuet andre ansatte som regelmessig oppholder seg på skolen, men som ikke tilhører den overnevnte ansattgruppen. Sistnevnte ansattgruppe, som bestod av renholder og vaktmester, ble ikke bedt om egenvurdering, og intervjuet konsentrerte seg om tre delplikter; følge med, gripe inn og varsle.

Det er ikke de samme gruppene som har besvart egenvurdering i RefLex og møtt på intervju med Statsforvalteren. Enkelte ansatte har gjort begge deler, mens noen kun har gjort en av delene. Dette har vi vært bevisste på i vår bruk av egenvurderinger og intervjuer som kilder, men det har liten betydning fordi det uansett er oppgitt relevant informasjon hvor de to ulike typene kilder ikke nødvendigvis må verifiseres av hverandre for å kunne brukes i vår vurdering.

Definisjon av ansatte

I tilsynsrapporten bruker vi begrepene *pedagogisk personale/lærere* og *andre ansatte* for å skille disse to ansattgruppene fra hverandre. Andre ansatte består av en gruppe av assistenter og miljøarbeidere, og en gruppe for drift inkl. vaktmester og renholder. Det er i tilsynsrapportens delkapittel 2.1 – 2.5 dette vil være gjeldende.

Tilsynsrapportens delkapittel 2.1 – 2.5 omhandler plikter *alle ansatte som jobber på skolen* har og rektor sitt systematiske arbeid knyttet til å sikre at *alle ansatte som jobber på skolen* følger disse pliktene i praksis. Hvem som omfattes av aktivitetsplikten beror på en tolkning av ordlyden «alle som arbeider på skolen» i § 9 A-4 første og andre ledd. I brev fra KD av 26. oktober 2017 fremkommer det at eksempelvis helsesøster og ansatte ved PPT er omfattet av aktivitetsplikten. Prop 57 L viser til at alle som oppholder seg på skolen regelmessig omfattes av aktivitetsplikten, dette vil eksempelvis være renholdere og vaktmestere. I dette tilsynet vil både det pedagogiske personalet og andre ansatte være omfattet av betegnelsen «*alle som arbeider på skolen*».

Skolens ledelse

Våler barne- og ungdomsskole består av tidligere Vålbyen barneskole og Våler ungdomsskole. Ved sammenslåingen ble tidligere rektor ved Vålbyen barneskole ansatt som rektor ved Våler

barne- og ungdomsskole, mens tidligere rektor ved Våler ungdomsskole ble ansatt som assisterende rektor og avdelingsleder for ungdomstrinnet ved Våler barne- og ungdomsskole. Skolens ledelse består derfor av rektor og ass. rektor. Rektor har flest oppgaver på barnetrinnet og ass. rektor har flest oppgaver knyttet til ungdomstrinnet.

Tilsynet består av en egenvurdering som blir gjennomført av ansatte ved skolen, også rektor, i forkant av tilsynsdagen. Det kom frem på tilsynsdagen at rektor og assisterende rektor fylte ut store deler av egenvurderingen i fellesskap. Tilsynsmetodikken inkluderer et intervju med ansattgrupper og med rektor som øverste ansvarlig ved skolen. På bakgrunn av informasjon Statsforvalteren satt med rundt organiseringen av skolen, ble assisterende rektor invitert med i intervjuet med rektor.

De ansatte på ungdomstrinnet refererte i intervju til assisterende rektor som «rektor» og det kom frem at de ikke hadde kontakt med rektor i skolehverdagen, og at hun i hovedsak hadde ansvaret på barnetrinnet. De forholdt seg i all hovedsak til assisterende rektor.

2. Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø

Aktivitetsplikten er beskrevet i opplæringsloven (oppl.) § 9 A-4.

Rektor må bestemme hvordan de som jobber på skolen skal arbeide for å oppfylle delpliktene i aktivitetsplikten, og følge opp at dette blir gjort, jf. oppl. §§ 9 A-4 og 9-1.

2.1. Har alle som jobber på skolen, kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø?

Rettslige krav

Opplæringsloven § 9 A-2.

Alle som jobber på skolen, skal være oppmerksomme på forhold eller oppførsel som kan tyde på at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.

Vurderingstema

Statsforvalteren skal under dette kontrollspørsmålet vurdere om skolen oppfyller kravet i praksis.

Alle som jobber på skolen, må ha eller få kunnskap om at det er elevenes subjektive opplevelse av skolemiljøet som avgjør om elevens rett til et trygt og godt skolemiljø er oppfylt eller ikke. Dersom elevens rett ikke er oppfylt inntreer skolens aktivitetsplikt.

Alle som arbeider ved skolen eller som utfører en tjeneste er omfattet av kravet om å ha kunnskap om elevens subjektive opplevelse og de skal få kunnskap om betydningen av elevens subjektive opplevelse.

Det er ikke avgjørende om en mottar lønn for arbeidet, en har uansett plikt til å følge med dersom en arbeider på skolen og har kontakt med elevene. Dette gjelder blant annet; lærere, ansatte i skoleadministrasjonen, miljøarbeidere, helsesøster, assistenter, vaktmestere, renholdere, kantinemedarbeidere, aktivitetsledere, kursholdere i skolefritidsordningen, frivillige, lærlinger, praksisstudenter.

Statsforvalterens observasjoner

I egenvurderingene svares det ja på spørsmålet om det er elevenes subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø. I intervju oppgir en av lærergruppene at dette har vært tema på planleggingsdager ved skolestart.

Andre ansatte oppgir i intervju at de er klar over at alle elever skal høres og tas på alvor i sin opplevelse, men at de ikke nødvendigvis har fått denne informasjonen eksemplvis i fellestid.

Ass. rektor oppgir at elevens subjektive opplevelse var tema i fellestid ved skolestart. Rektor oppgir at det å gi informasjon til alle ansatte ved skolen ikke har vært prioritert godt nok det siste året.

Skolen har sendt inn to dokumenter som omhandler arbeid med skolemiljø. *Handlingsplan for skolemiljø i Våler kommune* nevner elevens subjektive opplevelse, men viser ikke til hvordan informasjonen skal sikres for de ansatte ved skolene. Presentasjonen *Elevenes skolemiljø*, sist oppdatert i 2019 inneholder ikke informasjon elevens subjektive opplevelse eller informasjon om hvordan de ansatte skal få kunnskap om dette.

Statsforvalterens vurderinger

Statsforvalterens vurdering er, ut fra egenvurdering og intervju, at de som arbeider ved Våler barne- og ungdomsskole har et bevisst forhold til at det er elevenes subjektive opplevelse som er utgangspunktet for avgjørelsen om en elev har et trygt og godt skolemiljø. Selv om ikke alle ansatte er kjent med selve begrepet subjektiv opplevelse, er Statsforvalteren ikke i tvil om at de ansatte har elevenes egen opplevelse i fokus når de følger med på elevenes skolemiljø. Dette er sannsynliggjort ved at de ansatte handler i tråd med at det er elevens egen opplevelse som skal legges til grunn for gjennomføring av aktivitetspliktens delplikter.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalterens konklusjon er at alle ansatte har kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven § 9 A-2.

2.2. Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt godt med på elever med en særskilt sårbarhet?

Rettslige krav

Opplæringsloven §§ 9 A-4 første og sjuende ledd og 9-1.

Alle som jobber på skolen, skal være oppmerksomme på forhold eller oppførsel som kan tyde på at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Dere skal følge spesielt godt med på sårbare elever. Dere må skaffe dere informasjon fra elevene om hvordan de opplever skolemiljøet. Det er elevenes egne subjektive opplevelse av skolemiljøet som er avgjørende. Dere skal dokumentere hvordan dere følger med. Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen vet at de skal følge med, og følge opp at det blir gjort.

Vurderingstema

Statsforvalteren skal under dette spørsmålet vurdere rektors plikt til å arbeide systematisk og om rektor har en bestemt fremgangsmåte for hvordan skolen skal oppfylle kravet. Opplæringsloven gir skolen et handlingsrom for hvordan de skal oppfylle kravet. Skolen må da selv operasjonalisere hvordan den enkelte skal gå frem i hver enkelt sak. Det er ikke krav om at fremgangsmåten skal være skriftlig, men den må være egnet til å sikre at kravet i loven blir oppfylt i alle saker på den aktuelle skolen.

Den enkelte ansatte skal «være årvåken og aktivt observere hvordan elevene agerer hver for seg og seg imellom» jf. forarbeidene til bestemmelsen, Prop. 57 L side 22. «At de ansatte har slik kompetanse er både rektors ansvar som del av det systematiske arbeidet for å sikre elevene et trygt og godt skolemiljø, jf. forslaget til §9 A-3, og skoleeiers ansvar ...». Det er en del av rektors ansvar gjennom det systematiske arbeidet at de ansatte har den nødvendige kompetansen til å se hvilke omstendigheter de må følge opp videre gjennom bl.a. undersøkelser. Elever som ikke opplever å ha et trygt og godt skolemiljø kan uttrykke dette på ulike måter. Rektor må sikre at de ansatte har kompetanse til å gjenkjenne disse tegnene. De må ha kompetanse i å vite hva de skal se etter og hvordan de skal følge med.

Statsforvalterens observasjoner

Har rektor gitt alle som jobber på skolen kompetanse slik at de kan gjenkjenne tegn på at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?

Alle gruppene oppgir i egenvurderingene at de følger med på elever, for eksempel ved å følge inspeksjonsplanen som er satt opp for friminuttene, og at elever er tema i møtetiden i løpet av uka. Alle gruppene oppgir i egenvurderinger og intervju at de ikke har fått noen opplæring i kjennetegn de skal se etter når de følger med.

Verken skolens presentasjon eller kommunens handlingsplan inneholder informasjon om hvordan vikarer og andre ansatte som renholdere, vaktmestere, helsesykepleier og evt. andre som oppholder seg på skolen skal følge med. Andre ansatte oppgir i intervju at de ikke har fått informasjon om dette.

Elevgruppa oppgir i intervju at de voksne på skolen følger med på dem, ser hva de gjør og hvordan de har det. De voksne snakker med dem i timene, men ikke så mye utover dette. De har to utviklingssamtaler i året, og noen elever oppgir at de har fagsamtale i forkant. Alle 8. klassinger må inn til samtale med helsesøster.

Er de som jobber på skolen kjent med hvilke forhold som kan gjøre eleven særskilt sårbar?

Når det gjelder særskilt sårbare elever bekrefter alle gruppene i egenvurdering at de er blitt informert om hvilke enkeltelever som er særskilt sårbare og at disse følges ekstra godt med på. I intervju kommer det frem at det har blitt gjennomført en kartlegging av sårbare elever ved hjelp av verktøyet Innblikk.

Det kommer ikke frem i egenvurdering eller intervju at det har blitt gitt opplæring til skolens ansatte om hva som kjennetegner en særskilt sårbar elev. I skolens presentasjon *Elevenes skolemiljø* er det listet opp en rekke kjennetegn på hva som kan føre til sårbarhet. Andre ansatte oppgir i intervju at de ikke har fått informasjon om dette.

Følger rektor opp at alle som jobber ved skolen i praksis er oppmerksomme på forhold eller oppførsel som kan tyde på at en elev ikke har det bra og følger spesielt godt med på elever som kan være særskilt sårbare?

I intervju oppgir alle gruppene at det ikke finnes noen faste sjekkpunkter fra ledelsens side for å fange opp eventuelle endringer i sårbarhet hos elevene. Det er de ansatte som er ansvarlig for å bringe informasjon til ledelsen.

Ass. rektor oppgir i intervju at ungdomsskoleavdelingen har trinnvise morgenmøter, i tillegg til tre trinnmøter i uka. Lærerne kjenner elevene sine og ser om noe er galt. Lærerne vet også hvilke elever som er særskilt sårbare.

Plikten til å følge med er tatt opp i fellestid, men det gjøres ikke systematisk, men ofte i forbindelse med enkeltsaker. Ass. rektor oppgir i intervju at *Handlingsplanen* skal gjennomgås årlig, noe som bør bety at lærerne er informert. Ledelsen sier at det mangler systematikk i oppfølgingen av dette.

Sikrer rektor at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon fra elevene om hvordan de har det på skolen?

I egenvurderingene og intervjuer kommer det fram at ansatte mener skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan elevene har det på skolen. Det opplyses om at skolen gjennomfører Elevundersøkelsen, Kultur for Læring, Spekter, trivselsundersøkelse, samt inspeksjon, elevsamtale og utviklingssamtale.

Eksempelsakene inneholder eksempler på hvordan skolen følger med gjennom systematiske undersøkelser.

Dokumenterer skolen hva som blir gjort for å følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø?

Handlingsplan for skolemiljø i Våler kommune kapittel 8 Rutine ved mistanke om at elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, inneholder fremgangsmåte for dokumentasjon fra og med det tidspunktet rektor mottar varsel. Handlingsplanen inneholder ikke fremgangsmåte for hvordan det skal dokumenteres før et varsel, for eksempel å dokumentere hvordan det følges med.

Det kommer frem at det dokumenteres ulikt blant de ansatte ved skolen, og at det er ulike oppfatninger om hva som skal dokumenteres og hvordan. Noen bruker bøker, andre noterer i låste mapper på pc. Noen ganger dokumenteres det i Websak hvis det for eksempel er gjentakende hendelser, sårbare elever eller alvorlige situasjoner. Flere uttrykker at Websak ikke egner seg til dokumentasjon fortløpende gjennom dagen.

Statsforvalterens vurderinger

Skoleledelsens organisering er viktig i vår vurdering. I første rekke gjelder dette kontrollspørsmål som omhandler rektors ansvar for å sikre, sørge for og å følge opp. Et fellestrekk for disse kontrollspørsmålene er at rektor skal sikre, sørge for og følge opp at ansatte på skolen har kunnskap om den aktuelle delplikten, at det foreligger en fremgangsmåte for hvordan den kan oppfylles, og følge opp at det blir gjort. Rektor har en sentral rolle som den øverste ansvarlige for skolemiljøet på hele skolen.

I intervju med skoleledelsen kom det frem at ikke bare oppgaver, men også ansvar synes å være fordelt mellom rektor og ass. rektor. Rektor har oversikt over og følger opp skolemiljø på barnetrinnet. Assisterende rektor har oversikt over ungdomstrinnet og følger opp skolemiljøet der. Dette betyr at rektor som skolens øverste ansvarlige for skolemiljø kan ha utfordringer med å skaffe seg fullstendig oversikt over hva som rører seg på hele skolen. Rektor har anledning til å delegere oppgaver knyttet til skolemiljø til andre ansatte, men det overordnede ansvaret for å sikre, sørge for og følge opp at skolens ansatte ivaretar skolemiljøet er det rektor som har alene, og dette kan ikke delegeres til andre, heller ikke til ass. rektor.

Slik Statsforvalteren forstår skolens fordeling av oppgaver og ansvar, så virker det som at assisterende rektor har tatt det overordnede ansvaret for skolemiljø på ungdomstrinnet, dette innebærer også å sikre, sørge for og følge opp at de ansatte har kompetanse om aktivitetsplikten og at det dokumenteres når de har handlet i tråd med aktivitetsplikten. Vi ser at assisterende rektor har mange oppgaver knyttet til skolemiljø på ungdomstrinnet og at han legger ned mye tid i dette arbeidet. Det er viktig å løfte frem at denne generelle vurderingen tar utgangspunkt i usikkerheten knyttet til lovkravet om at rektor skal sikre, sørge for og følge opp arbeidet med aktivitetsplikten på ungdomstrinnet, og ikke i hvordan ass. rektor utfører sine oppgaver.

Statsforvalteren etterspurte i etterkant av tilsynsdagen dokumentasjon på hvordan oppgavene er fordelt ved skolen eller stillingsbeskrivelse for rektor og assisterende rektor. Vi mottok et uformelt dokument fra skolen med en oppgaveliste påført ulike ansattes initialer.

Statsforvalteren anser ikke dette for å være en formell delegering av oppgaver. Dette underbygges av at dokumentet blant annet ikke inneholder sjekkpunkter hvor rektor kan følge opp at de ansatte med delegert oppgaver utfører dem, eller hvordan de blir utført. Samlet sett vurderer vi at det er såpass stor usikkerhet knyttet til rektors arbeid med å sikre, sørge for og følge opp at aktivitetsplikten utøves i tråd med loven, at vi ikke kan fastslå at måten dette gjøres på nå er tilstrekkelig forsvarlig.

Vurdering av kontrollspørsmål 2.2

Det rettslige kravet i kontrollspørsmål 2.2 slår fast at «*Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen vet at de skal følge med, og følge opp at det blir gjort*». I tillegg er vårt vurderingstema «*rektors plikt til å arbeide systematisk og om rektor har en bestemt fremgangsmåte for hvordan skolen skal oppfylle kravet*».

Statsforvalteren vurderer at ansatte ved skolen innhenter informasjon om hvordan elevene generelt opplever skolemiljøet på Våler barne- og ungdomsskole gjennom inspeksjon, undersøkelser og samtaler.

På bakgrunn av svarene i RefLex og intervju, vurderer Statsforvalteren at rektor ikke i tilstrekkelig grad sikrer at alle ansatte på skolen er gitt kompetanse i hvordan gjenkjenne tegn på at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø og hvilke forhold som kan gjøre en elev særskilt sårbar. Informasjonen fra egenvurderingene og fra intervjuene indikerer at det ikke foreligger en fast fremgangsmåte som følges opp fra skoleledelsens side.

Det er Statsforvalterens vurdering at rektor ikke har sikret at det er en omforent fremgangsmåte i skolens ledelse for å dokumentere hvordan alle ansatte på skolen følger med. Opplysninger fra det personalet tyder på at det ikke finnes en felles forståelse for hvordan og hva som skal dokumenteres.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalterens konklusjon er at rektor ved Våler barne- og ungdomsskole ikke sikrer at alle som jobber ved skolen følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt godt med på elever med særskilt sårbarhet jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 første ledd og 9-1. Skolen mangler også en omforent fremgangsmåte for dokumentasjon, jf. opplæringsloven § 9 A-4 sjuende ledd.

2.3. Sørger rektor for at alle som jobber på skolen, griper inn mot krenkelser som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig?

Rettslige krav

Opplæringsloven §§ 9 A-4 første og sjuende ledd og 9-1.

Plikten til å gripe inn handler om umiddelbart å stanse negativ oppførsel, for eksempel ved å bryte opp en slåsskamp eller stanse en utfrysningssituasjon. Alle som jobber på skolen, skal ha nulltoleranse mot krenkelser som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Dere skal dokumentere hvordan dere griper inn. Rektor skal sørge for at alle som jobber på skolen griper inn mot krenkelser.

Vurderingstema

Statsforvalteren skal under dette kontrollspørsmålet vurdere rektors systematiske arbeid. Det er ikke nødvendig med en fast fremgangsmåte for at rektor skal oppfylle kravet om å «sørge for».

Gripe-inn-plikten skiller seg fra tiltaksplikten ved at de handlingene som iverksettes er utledet fra en situasjon som pågår og som er relativt akutt og hvor den ansatte umiddelbart må handle. Formålet med gripe-inn-plikten er å umiddelbart stanse negativ atferd. I forarbeidene til loven står det blant annet om gripe-inn-plikten at det er «*svært viktig at rektor, som en del av skolens systematiske arbeid, sørger for at de ansatte kjenner plikten til å gripe inn og at de har kompetanse om hvordan det bør gjøres*».

Statsforvalterens observasjoner

Har alle som jobber på skolen kompetanse til å gripe inn?

I egenvurderinger oppgir alle gruppene, samt ledelsen, at de ansatte griper inn hvis de fanger opp at en elev ikke har det trygt og godt. Tre av fire grupper oppgir at de ikke har blitt gitt tilstrekkelig kompetanse i hvordan det skal gripes inn. Det kommer også frem at situasjoner løses ulikt fra person til person og på ulike team.

I intervju forteller gruppen av ikke-pedagogisk personale at de griper inn, og at de opplever at de har en lik forståelse for hvordan det skal gjøres. En lærergruppe forteller at de opplever at det er god kontroll på de små tingene, men at det trengs mer kompetanse på hvordan de skal gripe inn i voldelige konflikter. En annen lærergruppe forteller i intervju at de vet at de skal gripe inn og hvordan det skal gjøres.

Andre ansatte oppgir i intervju at de følger med og snakker med elever hvis det er nødvendig, noen ganger har de gitt beskjed til lærer eller rektor i etterkant. Kunnskapen om når det skal gripes inn og hvordan, har de fra sunn fornuft. De kan ikke huske at dette har blitt informert om fra rektor eller ledelsen.

Ass. rektor oppgir i intervju at plikten til å gripe inn er gjennomgått som en del av handlingsplanen på 8.-10. trinn.

Forsikrer rektor seg om at alle griper inn, dersom det er mulig?

En lærergruppe oppgir i intervju at det å gripe inn er tatt opp i forbindelse med at de har gjennomgått en handlingsplan. Etter enkelthendelser drøftes tema og ønske om at det trengs et system, fordi det er opp til hver enkelt hvordan det gjøres. De oppgir at de ikke har fått en klar beskjed om hvordan det skal gripes inn på skolen. En annen lærergruppe forteller i intervju at de ikke opplever at ledelsen forsikrer seg om at ansatte griper inn. Denne lærergruppen oppfatter

ikke at det er en omforent forståelse i kollegiet av gripe-inn plikten. De oppgir også at terskelen for når det skal gripes inn, og for når inngripen skal dokumenteres, ikke er diskutert i kollegiet.

I egenvurdering oppgir rektor at ledelsen ikke kan være sikker på at de ansatte griper inn, men har ikke fått tilbakemelding om at ansatte ikke har grepet inn. I intervju oppgir assisterende rektor at «forventningen fra ledelsen er at alle ansatte griper inn hvis de ser noe som ikke er ok, og at det heller skal gripes inn for mye enn for lite».

Hvis det skjer noe ugreit forteller elevgruppen at de regner med at de voksne vil spørre hva som har skjedd, og at de ville snakke med alle det gjelder.

Dokumenterer skolen situasjoner hvor ansatte har grepet inn?

I egenvurderinger oppgir alle ansattgruppene, samt rektor, at de ikke i tilstrekkelig grad dokumenterer hendelser som er grepet inn i.

I intervju forteller gruppen av ikke-pedagogisk personale at de har fått beskjed om at dokumentasjon er ekstremt viktig, men de har ikke fått noen oppfølging utover dette. En lærergruppe forteller i intervju at det er ledelsen som bestemmer hvor en hendelse skal dokumenteres. En annen lærergruppe oppgir at lærerne dokumenterer i hver sine bøker, men at informasjonen ikke deles.

Det kommer frem intervju med ledelsen at det er en forventning om at de ansatte dokumenterer hendelser, og at denne forventningen er enda sterkere når det er snakk om inngripen. Alle ansatte på ett utvalgt trinn har hatt kursing om inngripen med Statped.

Handlingsplan for skolemiljø i Våler kommune inneholder ikke noen fremgangsmåte for hvordan det skal dokumenteres å gripe inn.

Statsforvalterens vurderinger

Skoleledelsens organisering er viktig i vår vurdering. I første rekke gjelder dette kontrollspørsmål som omhandler rektors ansvar for å sikre, sørge for og å følge opp. Et fellestrekk for disse kontrollspørsmålene er at rektor skal sikre, sørge for og følge opp at ansatte på skolen har kunnskap om den aktuelle delplikten, at det foreligger en fremgangsmåte for hvordan den kan oppfylles, og følge opp at det blir gjort. Rektor har en sentral rolle som den øverste ansvarlige for skolemiljøet på hele skolen.

I intervju med skoleledelsen kom det frem at ikke bare oppgaver, men også ansvar synes å være fordelt mellom rektor og ass. rektor. Rektor har oversikt over og følger opp skolemiljø på barnetrinnet. Assisterende rektor har oversikt over ungdomstrinnet og følger opp skolemiljøet der. Dette betyr at rektor som skolens øverste ansvarlige for skolemiljø kan ha utfordringer med å skaffe seg fullstendig oversikt over hva som rører seg på hele skolen. Rektor har anledning til å delegere oppgaver knyttet til skolemiljø til andre ansatte, men det overordnede ansvaret for å sikre, sørge for og følge opp at skolens ansatte ivaretar skolemiljøet er det rektor som har alene, og dette kan ikke delegeres til andre, heller ikke til ass. rektor.

Slik Statsforvalteren forstår skolens fordeling av oppgaver og ansvar, så virker det som at assisterende rektor har tatt det overordnede ansvaret for skolemiljø på ungdomstrinnet, dette innebærer også å sikre, sørge for og følge opp at de ansatte har kompetanse om aktivitetsplikten og at det dokumenteres når de har handlet i tråd med aktivitetsplikten. Vi ser at assisterende rektor har mange oppgaver knyttet til skolemiljø på ungdomstrinnet og at han legger ned mye tid i dette arbeidet. Det er viktig å løfte frem at denne generelle vurderingen tar utgangspunkt i usikkerheten knyttet til lovkravet om at rektor skal sikre, sørge for og følge opp arbeidet med aktivitetsplikten på ungdomstrinnet, og ikke i hvordan ass. rektor utfører sine oppgaver.

Statsforvalteren etterspurte i etterkant av tilsynsdagen dokumentasjon på hvordan oppgavene er fordelt ved skolen eller stillingsbeskrivelse for rektor og assisterende rektor. Vi mottok et uformelt dokument fra skolen med en oppgaveliste påført ulike ansattes initialer.

Statsforvalteren anser ikke dette for å være en formell delegering av oppgaver. Dette underbygges av at dokumentet blant annet ikke inneholder sjekkpunkter hvor rektor kan følge opp at de ansatte med delegert oppgaver utfører dem, eller hvordan de blir utført. Samlet sett vurderer vi at det er såpass stor usikkerhet knyttet til rektors arbeid med å sikre, sørge for og følge opp at aktivitetsplikten utøves i tråd med loven, at vi ikke kan fastslå at måten dette gjøres på nå er tilstrekkelig forsvarlig.

Vurdering av kontrollspørsmål 2.3

Statsforvalteren vurderer at det jevnt over er sannsynliggjort at de fleste ansatte griper inn i situasjoner og hendelser som de opplever som problematiske. Videre vurderer vi at noen ansatte har fått informasjon om gripe-inn plikten, samtidig som ikke alle ansatte uttrykker at de har kompetanse om hvordan de skal gripe inn, eller hvordan det skal dokumenteres.

Statsforvalteren vurderer samlet sett at de ansatte ved skolen ikke har en omforent forståelse for når det bør gripes inn, hvordan det bør gjøres, særlig i alvorlige konflikter, og at det ikke er en samstemt praksis for hva som skal dokumenteres og hvordan. Videre vurderer vi at det ikke er tilstrekkelig sannsynliggjort og tydelig hvordan rektor sørger for og følger opp at ansatte har den kunnskapen om delplikten som de skal ha, og at delplikten utøves i tråd med regelverket, jf. den innledende vurderingen under dette kontrollspørsmålet.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalterens konklusjon er at rektor ikke i tilstrekkelig grad sørger for at alle som jobber ved skolen griper inn mot krenkelser som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 første og 9-1. Skolen mangler også en omforent fremgangsmåte for dokumentasjon, jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 sjuende ledd.

2.4. Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?

Rettslige krav

Opplæringsloven §§ 9 A-4 andre og sjuende ledd og 9-1.

Plikten til å varsle rektor gjelder all mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Tilsvarende gjelder tilfeller der en elev sier ifra om at han eller hun ikke opplever skolemiljøet som trygt og godt.

Å ha en mistanke vil si å ha en følelse av eller antagelse om at eleven ikke har det trygt og godt på skolen. Saken bestemmer hvor raskt rektor må få varsel.

Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen vet at de skal varsle, og følge opp at det blir gjort. Dere skal dokumentere det dere gjør for å varsle.

Vurderingstema

Statsforvalteren skal under dette kontrollspørsmålet vurdere rektors systematiske arbeid og om rektor har en bestemt fremgangsmåte for hvordan skolen skal oppfylle kravet. Opplæringsloven gir skolen et handlingsrom for hvordan skolen skal oppfylle kravet. Skolen må da selv operasjonalisere hvordan den enkelte skal gå frem i hver enkelt sak. Det er ikke noe krav om at fremgangsmåten er skriftlig, men den må være egnet til å sikre at kravet i loven blir oppfylt i alle saker på den aktuelle skolen.

Ved at ansatte skal varsle om all mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, så legges noe av grunnlaget for at rektor får en overordnet oversikt over hvordan elevene har det på skolen. Gjennom varslene skal rektor få et utgangspunkt for å følge opp enkeltsaker som igjen kan gi rektor kunnskap om det systematiske arbeidet ved skolen. Gjennom varsler skal rektor få et helhetlig bilde av situasjonen ved skolen.

Statsforvalterens observasjoner

Har rektor en bestemt fremgangsmåte som sikrer at alle som jobber på skolen varsler rektor dersom de får mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?

I egenvurdering oppgir alle gruppene at det varsles til rektor, en gruppe presiserer at det varsles hvis saken anses som uløselig her og nå.

En lærergruppe forteller i intervju at lærerne går til ass. rektor med varsel, som sender dem til sosiallærer for å skrive ned varselet og deretter gi det til ass. rektor. De ansatte mener at dette er godt kjent i kollegiet.

Andre ansatte oppgir i intervju at de varsler skriftlig eller muntlig, enten på trinnet først, eller direkte til rektor. Vaktmester og renholder oppgir i intervju at de følger med og snakker med

elever hvis det er nødvendig, og at de noen ganger har gitt beskjed til lærer eller rektor i etterkant.

Rektor oppgir i intervju at alle ansatte ved skolen har fått et informasjonsskriv om at de må melde fra hvis de observerer noe.

Følger rektor opp at fremgangsmåten brukes i praksis?

En lærergruppe oppgir i intervju at det er gitt tydelig beskjed om at all mobbing og krenking blir tatt alvorlig og blir varslet skriftlig. En annen lærergruppe oppgir i intervju at det er slått fast i handlingsplanen at de skal varsle, men ikke hvordan det skal gjøres. Rektor bekrefter dette i intervju og forteller at det er gitt beskjed om at det skal varsles til rektor, men ikke hvordan det skal varsles.

Blir det dokumentert dersom en ansatt varsler rektor om at en elev ikke har det trygt og godt?

I egenvurdering oppgir ansattgruppene at de ikke dokumenterer varsler til rektor, en gruppe oppgir at de regner med at rektor dokumenterer varselet. Rektor oppgir at mistanker ikke dokumenteres, men at varsel dokumenteres etter at undersøkelser viser at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.

I intervju oppgir andre ansatte at det er litt opp til hver enkelt hvordan det varsles og hvordan det dokumenteres. De forteller at de diskuterer med kontaktlærer eller trinnleder hvordan varselet skal dokumenteres.

I skolens presentasjon *Elevenes skolemiljø* kommer det fram at rektor noterer i eget skjema når det kommer inn varsler. Statsforvalteren har ikke sett eksempler på dette skjemaet.

To av eksempelsakene inneholder aktivitetsplaner som inneholder informasjon om dato for melding, hvem som har mottatt meldingen og hvem saken gjelder. I en eksempelsak inneholder aktivitetsplanen informasjon om hvem meldingen kommer fra.

Statsforvalterens vurderinger

Skoleledelsens organisering er viktig i vår vurdering. I første rekke gjelder dette kontrollspørsmål som omhandler rektors ansvar for å sikre, sørge for og følge opp. Et fellestrekk for disse kontrollspørsmålene er at rektor skal sikre, sørge for og følge opp at ansatte på skolen har kunnskap om den aktuelle delplikten, at det foreligger en fremgangsmåte for hvordan den kan oppfylles, og følge opp at det blir gjort. Rektor har en sentral rolle som den øverste ansvarlige for skolemiljøet på hele skolen.

I intervju med skoleledelsen kom det frem at ikke bare oppgaver, men også ansvar synes å være fordelt mellom rektor og ass. rektor. Rektor har oversikt over og følger opp skolemiljø på barnetrinnet. Assisterende rektor har oversikt over ungdomstrinnet og følger opp skolemiljøet der. Dette betyr at rektor som skolens øverste ansvarlige for skolemiljø kan ha utfordringer med å skaffe seg fullstendig oversikt over hva som rører seg på hele skolen. Rektor har anledning til å delegere oppgaver knyttet til skolemiljø til andre ansatte, men det overordnede ansvaret for å

sikre, sørge for og følge opp at skolens ansatte ivaretar skolemiljøet er det rektor som har alene, og dette kan ikke delegeres til andre, heller ikke til ass. rektor.

Slik Statsforvalteren forstår skolens fordeling av oppgaver og ansvar, så virker det som at assisterende rektor har tatt det overordnede ansvaret for skolemiljø på ungdomstrinnet, dette innebærer også å sikre, sørge for og følge opp at de ansatte har kompetanse om aktivitetsplikten og at det dokumenteres når de har handlet i tråd med aktivitetsplikten. Vi ser at assisterende rektor har mange oppgaver knyttet til skolemiljø på ungdomstrinnet og at han legger ned mye tid i dette arbeidet. Det er viktig å løfte frem at denne generelle vurderingen tar utgangspunkt i usikkerheten knyttet til lovkravet om at rektor skal sikre, sørge for og følge opp arbeidet med aktivitetsplikten på ungdomstrinnet, og ikke i hvordan ass. rektor utfører sine oppgaver.

Statsforvalteren etterspurte i etterkant av tilsynsdagen dokumentasjon på hvordan oppgavene er fordelt ved skolen eller stillingsbeskrivelse for rektor og assisterende rektor. Vi mottok et uformelt dokument fra skolen med en oppgaveliste påført ulike ansattes initialer. Statsforvalteren anser ikke dette for å være en formell delegering av oppgaver. Dette underbygges av at dokumentet blant annet ikke inneholder sjekkpunkter hvor rektor kan følge opp at de ansatte med delegert oppgaver utfører dem, eller hvordan de blir utført. Samlet sett vurderer vi at det er såpass stor usikkerhet knyttet til rektors arbeid med å sikre, sørge for og følge opp at aktivitetsplikten utøves i tråd med loven, at vi ikke kan fastslå at måten dette gjøres på nå er tilstrekkelig forsvarlig.

Vurdering av kontrollspørsmål 2.4

Gjennom informasjonen Statsforvalteren får i tilsynet vurderer vi at det er sannsynlig at det pedagogiske personalet varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt på skolen. Vi vurderer også at andre ansatte varsler, enten til rektor eller til kontaktlærer. Det kommer ikke frem om de ansatte varsler gjentatt eller om det foreligger en fremgangsmåte på skolen for hvordan gjentatte varsler skal sikres og håndteres.

Statsforvalteren vurderer videre at det ikke foreligger en fast fremgangsmåte som er kjent for alle ansatte, for hvordan det skal varsles og hvordan varselet skal dokumenteres. Det er også Statsforvalterens vurdering at det ikke er sannsynlig at rektor følger opp framgangsmåten, og at rektor derfor ikke fullt ut sikrer at framgangsmåten med å varsle følges av alle ansatte, jf. den innledende vurderingen på dette kontrollspørsmålet.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalterens konklusjon er at rektor ved Våler barne- og ungdomsskole ikke i tilstrekkelig grad sikrer at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 andre ledd og 9-1. Skolen mangler også en omforent fremgangsmåte for dokumentasjon, jf. opplæringsloven § 9 A-4 sjuende ledd.

2.5. Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor så raskt som saken tilsier?

Rettslige krav

Opplæringsloven §§ 9 A-4 andre ledd og 9-1.

Plikten til å varsle rektor gjelder all mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Tilsvarende gjelder tilfeller der en elev sier ifra om at han eller hun ikke opplever skolemiljøet som trygt og godt.

Å ha en mistanke vil si å ha en følelse av eller antagelse om at eleven ikke har det trygt og godt på skolen. Saken bestemmer hvor raskt rektor må få varsel. Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen vet at de skal varsle, og følge opp at det blir gjort.

Vurderingstema

Statsforvalteren skal under dette spørsmålet vurdere om rektor har en bestemt fremgangsmåte for hvordan skolen skal oppfylle kravet. Opplæringsloven gir skolen et handlingsrom for hvordan de skal oppfylle kravet. Skolen må da selv operasjonalisere hvordan den enkelte skal gå frem i hver enkelt sak. Det er ikke noe krav om at fremgangsmåten er skriftlig, men den må være egnet til å sikre at kravet i loven blir oppfylt i alle saker på den aktuelle skolen.

Saker etter kapittel 9 A kan ha ulikt innhold og noen saker er mer tidssensitive enn andre. Noen saker har en slik karakter at de som jobber på skolen må varsle rektor straks om mistanken eller kjennskapet. Andre saker kan være av en slik karakter at de voksne kan vente noe før de varsler til rektor. Det følger av forarbeidene til bestemmelsen, Prop. 57L side 24 at «*departementet forutsetter at ledelsen og de ansatte på den enkelte skole vil finne frem til gode løsninger for hvordan varsling skal skje og hvordan informasjonen i varslingsene skal ivaretas*».

Statsforvalterens observasjoner

Har rektor avklart hvilke saker de som jobber på skolen skal varsle om straks og hvor raskt de skal varsle om andre saker?

I egenvurdering oppgir de fire ansattgruppene at rektor har avklart hvilke saker som skal varsles raskt, mens rektor svarer nei på dette spørsmålet. En av ansattgruppene legger til at dette bør tas opp med jevne mellomrom. Ansattgruppene, samt rektor, svarer i egenvurderinger bekreftende på at rektor følger opp at det varsles raskt.

I intervjuene med pedagogisk personalet kommer det fram at det er en forventning om at alle saker skal varsles raskest mulig, så lenge det er grunnlag for å varsle. En gruppe legger til at det kan være ulik forståelse i kollegiet for hvordan man tolker og forstår regler/rutiner.

I intervju oppgir andre ansatte at alt skjer raskt rundt varsling på skolen. Det kommer ikke frem om dette er en omforent forståelse blant alle ansatte ved skolen.

Skoleledelsen har inntrykk av at alle ansatte varsler så raskt de kan, og skiller ikke på saker med tanke på hvor raskt det skal varsles.

Statsforvalterens vurderinger

Skoleledelsens organisering er viktig i vår vurdering. I første rekke gjelder dette kontrollspørsmål som omhandler rektors ansvar for å sikre, sørge for og følge opp. Et fellestrekk for disse kontrollspørsmålene er at rektor skal sikre, sørge for og følge opp at ansatte på skolen har kunnskap om den aktuelle delplikten, at det foreligger en fremgangsmåte for hvordan den kan oppfylles, og følge opp at det blir gjort. Rektor har en sentral rolle som den øverste ansvarlige for skolemiljøet på hele skolen.

I intervju med skoleledelsen kom det frem at ikke bare oppgaver, men også ansvar synes å være fordelt mellom rektor og ass. rektor. Rektor har oversikt over og følger opp skolemiljø på barnetrinnet. Assisterende rektor har oversikt over ungdomstrinnet og følger opp skolemiljøet der. Dette betyr at rektor som skolens øverste ansvarlige for skolemiljø kan ha utfordringer med å skaffe seg fullstendig oversikt over hva som rører seg på hele skolen. Rektor har anledning til å delegerer oppgaver knyttet til skolemiljø til andre ansatte, men det overordnede ansvaret for å sikre, sørge for og følge opp at skolens ansatte ivaretar skolemiljøet er det rektor som har alene, og dette kan ikke delegeres til andre, heller ikke til ass. rektor.

Slik Statsforvalteren forstår skolens fordeling av oppgaver og ansvar, så virker det som at assisterende rektor har tatt det overordnede ansvaret for skolemiljø på ungdomstrinnet, dette innebærer også å sikre, sørge for og følge opp at de ansatte har kompetanse om aktivitetsplikten og at det dokumenteres når de har handlet i tråd med aktivitetsplikten. Vi ser at assisterende rektor har mange oppgaver knyttet til skolemiljø på ungdomstrinnet og at han legger ned mye tid i dette arbeidet. Det er viktig å løfte frem at denne generelle vurderingen tar utgangspunkt i usikkerheten knyttet til lovkravet om at rektor skal sikre, sørge for og følge opp arbeidet med aktivitetsplikten på ungdomstrinnet, og ikke i hvordan ass. rektor utfører sine oppgaver.

Statsforvalteren etterspurte i etterkant av tilsynsdagen dokumentasjon på hvordan oppgavene er fordelt ved skolen eller stillingsbeskrivelse for rektor og assisterende rektor. Vi mottok et uformelt dokument fra skolen med en oppgaveliste påført ulike ansattes initialer.

Statsforvalteren anser ikke dette for å være en formell delegering av oppgaver. Dette underbygges av at dokumentet blant annet ikke inneholder sjekkpunkter hvor rektor kan følge opp at de ansatte med delegert oppgaver utfører dem, eller hvordan de blir utført. Samlet sett vurderer vi at det er såpass stor usikkerhet knyttet til rektors arbeid med å sikre, sørge for og følge opp at aktivitetsplikten utøves i tråd med loven, at vi ikke kan fastslå at måten dette gjøres på nå er tilstrekkelig forsvarlig.

Vurdering av kontrollspørsmål 2.5

På bakgrunn av informasjonen fra egenvurderingene og intervjuene vurderer Statsforvalteren at det er sannsynliggjort at skolens ansatte varsler, og at det varsles raskt. Det er ikke avklart fra skoleledelsen hvilke saker som skal varsles raskt, i og med at alle saker skal varsles med en gang.

Ut fra våre observasjoner kan vi legge til grunn at skolen har en omforent praksis der det varsles raskt om både alvorlige og mindre alvorlige tilfeller, og at det oppleves dithen at ass. rektor har forventinger om at alt skal varsles raskt. Selv om noen varsler via kontaktlærer, jf. over, så er det enighet blant ansattgruppene og ass. rektor at det skal varsles umiddelbart uansett type sak.

Statsforvalteren ser at de ansatte ved skolen varsler raskt, men vi vurderer at rektor ikke sikrer at dette skjer, jf. den innledende vurderingen på dette kontrollspørsmålet. Vi ser her at praksisen tilsier at regelverkskravet er oppfylt, men at vi på grunn av usikkerheten knyttet til rektors sikring av at delplikten gjennomføres i tråd med loven og oppfølgingen av dette, samlet sett fører til at regelverkskravet ikke er oppfylt.

Statsforvalteren ber ellers skolen å vurdere hvorvidt de skal snakke mer sammen om det er nødvendig å skille på hvilke saker som skal varsles når. Våler barne- og ungdomsskole har lagt seg på den linja at det varsles raskere enn kravene i loven, noe som er positivt. En drøfting i kollegiet av hva sakens alvorlighetsgrad innebærer vil likevel kunne gi en avklaring rundt hvilke saker som må varsles snarest, og hvilke saker som kan vente noe, og dermed gi økt trygghet i ansattgruppen. Formålet med å skille mellom tidssensitiviteten i ulike saker er for å gjøre prosessen rundt varsling mer oversiktlig ved skolen. I løpet av en skoledag vil ansatte oppleve situasjoner som de fortløpende må vurdere om skal varsles eller ikke, og eventuelt hvor raskt. En mistanke om at en elev ikke har det bra kan undersøkes med en elevsamtale før et eventuelt varsel går til rektor eller at saken blir tatt opp på det ukentlige klassemøte. Saker av mer alvorlig art må varsles snarest fordi nødvendige skritt må tas umiddelbart.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalteren observerer at alle som jobber på Våler barne- og ungdomsskole varsler ass. rektor eller kontaktlærer så raskt som saken tilsier, men vår konklusjon er likevel at rektor ikke sikrer at alle som jobber på skolen varsler rektor så raskt som saken tilsier, jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 andre ledd og 9-1.

2.6. Varsler rektor skoleeieren om alvorlige tilfeller?

Rettslige krav

Opplæringsloven § 9 A-4 andre ledd andre punktum og sjuende ledd.

Rektor skal varsle skoleeieren om alvorlige tilfeller. Dette kan gjelde saker der krenkelsene er særlig voldelige eller integritetskrenkende, eller der skolen over noe tid ikke har klart å løse en sak. Dere skal dokumentere det dere gjør for å varsle.

Vurderingstema

Statsforvalteren skal under dette kontrollspørsmålet kontrollere om skolen oppfyller kravet i praksis.

Formålet med rektors varslingsplikt er å gjøre skoleeier kjent med saker slik at skoleeier kan involvere seg i hvordan skolen håndterer saken. Skoleeier kan innføre rutiner for når skolen skal varsle og rutineene kan sette en lavere terskel for når varslingsplikten inntreffer enn det regelverket legger opp til.

Statsforvalterens observasjoner

Det gis uttrykk for at skoleeier i denne sammenheng er kommunedirektøren i Våler, men ny kommunalsjef har nylig tiltrådt i Åsnes kommune. Kommunene har en avtale om at skoleansvarlig i Åsnes også fungerer som dette i Våler, og det opplyses da om at det er naturlig at hun opptrer også som skoleeier.

Skoleledelsen, ved rektor og ass. rektor, oppgir i intervju at kommunedirektøren er varslet per e-post og at kommunedirektøren har blitt brukt inn i konkrete enkeltsaker som er meldt til Statsforvalteren. Det antydes at dette nå blir skolesjefens rolle.

Statsforvalterens vurderinger

Statsforvalteren vurderer at det er tilstrekkelig sannsynliggjort at skoleledelsen vet om og ivaretar plikten til å varsle i alvorlige tilfeller. Dette begrunnes med at det er gjort rede for når og hvordan dette gjøres.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalterens konklusjon er at skoleledelsen ved Våler barne- og ungdomsskole varsler skoleeieren om alvorlige tilfeller, jf. opplæringsloven § 9 A-4 andre ledd andre punktum og sjuende ledd.

2.7. Sikrer rektor at skolen undersøker saken når skolen har mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?

Rettslige krav

Opplæringsloven §§ 9 A-4 tredje og sjuende ledd og 9-1.

Så snart dere får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø skal dere undersøke saken nærmere.

Alle elever som er involvert i saken, har rett til å uttale seg. Dere skal tilrettelegge og ufarliggjøre samtalen. Elevene kan ha med seg foreldrene eller andre som støtte eller få dem til å uttale seg på sine vegne.

Undersøkelsene skal få frem fakta om situasjonen, bakgrunnen for elevens opplevelse og hva i elevens omgivelser som påvirker hvordan eleven opplever skolemiljøet. Dere må innhente nok informasjon til å

avdekke hva som har skjedd, og om én eller flere elever opplever at skolemiljøet ikke er trygt og godt. Dere skal dokumentere hvordan dere undersøker saken. Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen vet at de skal undersøke, og følge opp at det blir gjort.

Vurderingstema

Statsforvalteren skal under dette spørsmålet vurdere om rektor har en bestemt fremgangsmåte for hvordan skolen skal oppfylle kravet. Opplæringsloven gir skolen et handlingsrom for hvordan de skal oppfylle kravet. Skolen må da selv operasjonalisere hvordan den enkelte skal gå frem i hver enkelt sak. Det er ikke noe krav om at fremgangsmåten er skriftlig, men den må være egnet til å sikre at kravet i loven blir oppfylt i alle saker på den aktuelle skolen.

Plikten til å undersøke saker ble utvidet ved innføringen av de nye reglene i 2017 ved at skolen skal undersøke *all* mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Undersøkelsesplikten er ikke avgrenset til kun å gjelde tilfeller som f.eks mobbing, diskriminering, vold eller rasisme. Videre er undersøkelsesplikten ikke avgrenset til at årsaken til elevens opplevelse må ha sitt utgangspunkt i forhold som skjer i skoletiden og på skolens område.

Statsforvalterens observasjoner

Har rektor en bestemt fremgangsmåte som sikrer at skolen undersøker saken tilstrekkelig grundig? Følger rektor opp at fremgangsmåten brukes i praksis?

I egenvurderingene svarer rektor og de ansatte ja på spørsmålet om skolen alltid undersøker saken når det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt på skolen.

I intervju forteller ansattgruppene, samt skoleledelsen, at skolen benytter ulike typer undersøkelsesmetoder. Det nevnes samtaler med elever, samtaler med foreldre, observasjoner og pedagogisk analyse. Det vises også til at det gjennomføres systematiske undersøkelser som Elevundersøkelsen, trivselsundersøkelse, Innblikk og Spekter. Det finnes også en gruppe, Skoledrøft, som innhenter eksterne ressurser i enkeltsaker.

Rektor oppgir i intervju at samtale er en viktig undersøkelsesmetode, som ofte bli gjennomført av helsesykepleier, videre bekrefter hun de undersøkelsesmetodene som er oppgitt av ansattgruppene. Ass. rektor forteller i intervju at undersøkelsene som blir gjennomført skal brukes inn i en pedagogisk analyse for å finne egnede tiltak. Rektor viser til skolens handlingsplan, men mener den er for statisk og derfor ikke mulig å følge til punkt og prikke. Rektor oppgir også at skolen planlegger å lage en fast ressursgruppe som kan bistå i enkeltsaker innad på skolen.

En lærergruppe oppgir i intervju at kontaktlærer ofte er ansvarlig i undersøkelsesfasen. En annen lærergruppe oppgir at ledelsen styrer fremdrift og involverer de som trengs i undersøkelser. Begge lærergruppene nevner at undersøkelse i saker er et samarbeid mellom kontaktlærer, rektor, trinnleder og miljøarbeider. Rektor oppgir i intervju at undersøkelser er et samarbeid mellom rektor og kontaktlærer.

En lærergruppe oppgir at de ikke oppfatter at det er en fast fremgangsmåte for hvordan undersøkelser gjennomføres og at de opplever at det ofte ikke er nok tid til å undersøke ordentlig.

I en av eksempelsakene er aktivitetsplanen utformet samme dag som varsel om skolemiljø kom inn, undersøkelsene som er ført opp består av samtaler med foresatte og de involverte.

Dokumenteres det som gjøres for å undersøke saken?

To ansattgrupper oppgir at de ikke opplever at det er en fast fremgangsmåte for hvordan undersøkelser skal dokumenteres, men at det har blitt bedre.

Rektor oppgir i intervju at skolen har meldt seg på kurs i forbindelse med håndtering av skolemiljø saker, noe som de håper kan hjelpe dem med å få bedre rutiner på dokumentasjon.

To av eksempelsakene inneholder Elevundersøkelsen, Innblikk kartlegging og Kultur for læring undersøkelse for et helt ungdomstrinn. Alle tre eksempelsakene inneholder aktivitetsplaner, evalueringsplaner og møtereferater.

Statsforvalterens vurderinger

Skoleledelsens organisering er viktig i vår vurdering. I første rekke gjelder dette kontrollspørsmål som omhandler rektors ansvar for å sikre, sørge for og å følge opp. Et fellestrekk for disse kontrollspørsmålene er at rektor skal sikre, sørge for og følge opp at ansatte på skolen har kunnskap om den aktuelle delplikten, at det foreligger en fremgangsmåte for hvordan den kan oppfylles, og følge opp at det blir gjort. Rektor har en sentral rolle som den øverste ansvarlige for skolemiljøet på hele skolen.

I intervju med skoleledelsen kom det frem at ikke bare oppgaver, men også ansvar synes å være fordelt mellom rektor og ass. rektor. Rektor har oversikt over og følger opp skolemiljø på barnetrinnet. Assisterende rektor har oversikt over ungdomstrinnet og følger opp skolemiljøet der. Dette betyr at rektor som skolens øverste ansvarlige for skolemiljø kan ha utfordringer med å skaffe seg fullstendig oversikt over hva som rører seg på hele skolen. Rektor har anledning til å delegere oppgaver knyttet til skolemiljø til andre ansatte, men det overordnede ansvaret for å sikre, sørge for og følge opp at skolens ansatte ivaretar skolemiljøet er det rektor som har alene, og dette kan ikke delegeres til andre, heller ikke til ass. rektor.

Slik Statsforvalteren forstår skolens fordeling av oppgaver og ansvar, så virker det som at assisterende rektor har tatt det overordnede ansvaret for skolemiljø på ungdomstrinnet, dette innebærer også å sikre, sørge for og følge opp at de ansatte har kompetanse om aktivitetsplikten og at det dokumenteres når de har handlet i tråd med aktivitetsplikten. Vi ser at assisterende rektor har mange oppgaver knyttet til skolemiljø på ungdomstrinnet og at han legger ned mye tid i dette arbeidet. Det er viktig å løfte frem at denne generelle vurderingen tar utgangspunkt i usikkerheten knyttet til lovkravet om at rektor skal sikre, sørge for og følge opp arbeidet med aktivitetsplikten på ungdomstrinnet, og ikke i hvordan ass. rektor utfører sine oppgaver.

Statsforvalteren etterspurte i etterkant av tilsynsdagen dokumentasjon på hvordan oppgavene er fordelt ved skolen eller stillingsbeskrivelse for rektor og assisterende rektor. Vi mottok et uformelt dokument fra skolen med en oppgaveliste påført ulike ansattes initialer.

Statsforvalteren anser ikke dette for å være en formell delegering av oppgaver. Dette underbygges av at dokumentet blant annet ikke inneholder sjekkpunkter hvor rektor kan følge opp at de ansatte med delegert oppgaver utfører dem, eller hvordan de blir utført. Samlet sett vurderer vi at det er såpass stor usikkerhet knyttet til rektors arbeid med å sikre, sørge for og følge opp at aktivitetsplikten utøves i tråd med loven, at vi ikke kan fastslå at måten dette gjøres på nå er tilstrekkelig forsvarlig.

Vurdering av kontrollspørsmål 2.7

Statsforvalteren mener det er positivt at skolen benytter seg av flere typer undersøkelser for å vite hvordan elevene har det. Ut ifra svar i intervju kommer det frem at det ikke foreligger en fast fremgangsmåte for hvordan undersøkelser gjennomføres og at det er usikkerhet rundt hvem som er ansvarlig for fremdrift i undersøkelser, og rundt hvordan og hvem som skal dokumentere hva som er gjort.

Statsforvalteren vurderer ut fra informasjon i eksempelsaker at skolen må sette av tid til å undersøke saken *tilstrekkelig grundig* før tiltak settes i verk. Hvis det er for kort tid mellom skolemiljømeldingen og utformingen av aktivitetsplanen er det lite sannsynlig at skolen vil være i en posisjon til å sette inn egnede tiltak. Se ellers vurderinger under kontrollspørsmål 2.10.

Statsforvalteren vurderer at en fast fremgangsmåte ikke foreligger da det mangler en felles forståelse for hvordan undersøkelser skal gjennomføres og håndteres ved skolen. En fast fremgangsmåte trenger ikke å være skriftlig, men det må foreligge en felles forståelse i personalet for hvordan undersøkelser i en skolemiljøsak gjennomføres; hvilke metoder som brukes, hvem som er ansvarlig og hvordan det dokumenteres. At fremgangsmåten er kjent blant de ansatte og at den gjennomføres skal alltid sikres og følges opp av rektor, noe vi mener at ikke er tilstrekkelig gjort her, jf. den innledende vurderingen til dette kontrollspørsmålet.

Systematiske undersøkelser kan være nyttig å bruke inn i enkeltsaker. To av eksempelsakene inneholder ikke pedagogisk analyse og/eller systematiske undersøkelser. I den siste eksempelsaken blir de systematiske undersøkelsene brukt inn i en pedagogisk analyse av elevens skolemiljø. Dette tyder på en læringskurve hvor skolen har utvidet bruken av undersøkelser inn i en helhetlig pedagogisk analyse. Dette ser Statsforvalteren som positivt i det videre arbeidet med skolemiljø saker.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalterens konklusjon er at rektor ved Våler barne- og ungdomsskole ikke sikrer at skolen undersøker saken tilstrekkelig grundig når skolen har mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 tredje ledd og 9-1. Skolen mangler også en omforent fremgangsmåte for dokumentasjon, jf. opplæringsloven § 9 A-4 sjuende ledd.

2.8. Sikrer rektor at skolen undersøker saken snarest?

Rettslige krav

Opplæringsloven §§ 9 A-4 tredje ledd og 9-1.

Så snart dere får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø skal dere undersøke saken nærmere. Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen vet at de skal undersøke, og følge opp at det blir gjort.

Vurderingstema

Statsforvalteren skal under dette spørsmålet vurdere om rektor har en bestemt fremgangsmåte for hvordan skolen skal oppfylle kravet. Opplæringsloven gir skolen et handlingsrom for hvordan de skal oppfylle kravet. Skolen må da selv operasjonalisere hvordan den enkelte skal gå frem i hver enkelt sak. Det er ikke noe krav om at fremgangsmåten er skriftlig, men den må være egnet til å sikre at kravet i loven blir oppfylt i alle saker på den aktuelle skolen.

Som tidligere skrevet er saker som gjelder mistanke eller kjennskap til at elever ikke har et trygt og godt skolemiljø tidssensitive. Regelverket har derfor krav til at saker skal undersøkes så snart som mulig. For at skolen skal kunne ivareta tiltaksplikten så må de undersøke saken.

Undersøkelsene etter kapittel 9A kan også avdekke omstendigheter eller forhold rundt elever som skal eller bør følges opp av andre instanser alene eller i samarbeid med skolen., jf. Prop. 57 L (2016-2017) s. 78. Det kan være nødvendig at skolen involverer andre instanser, men skolen skal selv sørge for en forsvarlig fremdrift i oppstarten av egne undersøkelser.

Statsforvalterens observasjoner

Har rektor en fremgangsmåte som sikrer at saken undersøkes snarest? Følger rektor opp at fremgangsmåten brukes i praksis?

I egenvurderingen oppgir alle ansattgrupper at saker undersøkes snarest og så fort som mulig. Dette gjentas i intervju hvor det kommer frem at en ansattgruppe har en forståelse av at det er hastverk med å få i gang undersøkelser.

Rektor oppgir i egenvurdering at saker skal undersøkes innen 10 dager. I intervju utdypes dette med at skolen har gitt beskjed om at undersøkelser skal startes opp innen 10 dager og at foreldre kan kontakte Statsforvalteren innen 14 dager etter at en sak er meldt. Rektor oppgir i intervju at hennes forståelse er at aktivitetsplanen skal være klar innen 14 dager.

Ass. rektor oppgir i intervju at skolen rydder bort alt annet og tar tak med en gang de får inn en sak.

Statsforvalterens vurderinger

Skoleledelsens organisering er viktig i vår vurdering. I første rekke gjelder dette kontrollspørsmål som omhandler rektors ansvar for å sikre, sørge for og å følge opp. Et fellestrekk for disse

kontrollspørsmålene er at rektor skal sikre, sørge for og følge opp at ansatte på skolen har kunnskap om den aktuelle delplikten, at det foreligger en fremgangsmåte for hvordan den kan oppfylles, og følge opp at det blir gjort. Rektor har en sentral rolle som den øverste ansvarlige for skolemiljøet på hele skolen.

I intervju med skoleledelsen kom det frem at ikke bare oppgaver, men også ansvar synes å være fordelt mellom rektor og ass. rektor. Rektor har oversikt over og følger opp skolemiljø på barnetrinnet. Assisterende rektor har oversikt over ungdomstrinnet og følger opp skolemiljøet der. Dette betyr at rektor som skolens øverste ansvarlige for skolemiljø kan ha utfordringer med å skaffe seg fullstendig oversikt over hva som rører seg på hele skolen. Rektor har anledning til å delegerer oppgaver knyttet til skolemiljø til andre ansatte, men det overordnede ansvaret for å sikre, sørge for og følge opp at skolens ansatte ivaretar skolemiljøet er det rektor som har alene, og dette kan ikke delegeres til andre, heller ikke til ass. rektor.

Slik Statsforvalteren forstår skolens fordeling av oppgaver og ansvar, så virker det som at assisterende rektor har tatt det overordnede ansvaret for skolemiljø på ungdomstrinnet, dette innebærer også å sikre, sørge for og følge opp at de ansatte har kompetanse om aktivitetsplikten og at det dokumenteres når de har handlet i tråd med aktivitetsplikten. Vi ser at assisterende rektor har mange oppgaver knyttet til skolemiljø på ungdomstrinnet og at han legger ned mye tid i dette arbeidet. Det er viktig å løfte frem at denne generelle vurderingen tar utgangspunkt i usikkerheten knyttet til lovkravet om at rektor skal sikre, sørge for og følge opp arbeidet med aktivitetsplikten på ungdomstrinnet, og ikke i hvordan ass. rektor utfører sine oppgaver.

Statsforvalteren etterspurte i etterkant av tilsynsdagen dokumentasjon på hvordan oppgavene er fordelt ved skolen eller stillingsbeskrivelse for rektor og assisterende rektor. Vi mottok et uformelt dokument fra skolen med en oppgaveliste påført ulike ansattes initialer.

Statsforvalteren anser ikke dette for å være en formell delegering av oppgaver. Dette underbygges av at dokumentet blant annet ikke inneholder sjekkpunkter hvor rektor kan følge opp at de ansatte med delegert oppgaver utfører dem, eller hvordan de blir utført. Samlet sett vurderer vi at det er såpass stor usikkerhet knyttet til rektors arbeid med å sikre, sørge for og følge opp at aktivitetsplikten utøves i tråd med loven, at vi ikke kan fastslå at måten dette gjøres på nå er tilstrekkelig forsvarlig.

Vurdering av kontrollspørsmål 2.8

Ut fra informasjon i egenvurdering og intervju vurderer Statsforvalteren at det ikke foreligger en fast fremgangsmåte som sikrer at saker undersøkes snarest, og at det er mangler knyttet til hvordan rektor sikrer og følger opp at undersøkelsene settes i gang når de skal. Statsforvalteren vurderer at de ansatte for så vidt har en felles forståelse av at undersøkelser skal starte raskt, mens skoleledelsen ikke er samstemt i sin forståelse av tidsaspektet rundt undersøkelser og hvor raskt disse skal settes i gang.

Statsforvalteren vurderer at det vil være vanskelig for skoleledelsen å følge opp en fast fremgangsmåte for å undersøke saker snarest, når en slik fremgangsmåte ikke er kjent ved skolen. Vi vurderer også at det er uheldig at skoleledelsen viser en til dels feilaktig forståelse av lovens krav. Det er ikke grunnlag for å låse oppstart av undersøkelser til et bestemt antall dager,

for eksempel 10 dager. Det er viktig å fremheve for skolen at det ikke er noe krav til at saken skal være klar for melding til Statsforvalteren innen 14 dager eller at aktivitetsplanen skal være klar på dette tidspunktet. Det avgjørende er at undersøkelser iverksettes snarest, men at det, avhengig av type undersøkelser og sakens art, kan ta noe tid. Ved å konsekvent starte undersøkelser snarest vil skolens ansatte kunne stå stødigere i møte med elever og foreldre som krever tiltak raskt, ved å ha trygghet på at det må undersøkes tilstrekkelig først, men samtidig berolige de involverte med at undersøkelsene er satt i gang. Det er i denne sammenheng selvsagt viktig at fremdriften i undersøkelsene sikres, slik at ikke saken blir liggende etter at for eksempel observasjoner satt i gang.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalterens konklusjon er at rektor ved Våler barne- og ungdomsskole ikke sikrer at skolen undersøker saken snarest, jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 tredje ledd og 9-1.

2.9. Sikrer rektor at berørte elever får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen?

Rettslige krav

Opplæringsloven §§ 9 A-4 femte og sjuende ledd og 9-1.

Alle elever som er involvert i saken, har rett til å uttale seg, jf. Barnekonvensjonen art. 12. Dere skal tilrettelegge og ufarliggjøre samtalen. Elevene kan ha med seg foreldrene eller andre som støtte eller få dem til å uttale seg på sine vegne.

Dere skal dokumentere hvordan elevene er hørt. Rektor skal sikre at dette blir gjort.

Vurderingstema

Statsforvalteren skal under dette spørsmålet vurdere om rektor har en bestemt fremgangsmåte for hvordan skolen skal oppfylle kravet. Opplæringsloven gir skolen et handlingsrom for hvordan de skal oppfylle kravet. Skolen må da selv operasjonalisere hvordan den enkelte skal gå frem i hver enkelt sak. Det er ikke noe krav om at fremgangsmåten er skriftlig, men den må være egnet til å sikre at kravet i loven blir oppfylt i alle saker på den aktuelle skolen.

Statsforvalterens observasjoner

Har rektor en bestemt fremgangsmåte som sikrer at eleven som tiltakene skal rette seg mot får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen? Følger rektor opp at fremgangsmåten brukes i praksis?

I egenvurderingen svarer alle ansattgruppene ja på spørsmålet om involverte elever alltid blir hørt i undersøkelsesfasen. Rektor svarer nei og begrunner dette med at skolen har en for tilfeldig praksis på dette området.

I intervjuene svarer en lærergruppe at elevenes rett til å uttale seg blir godt ivaretatt, det gjelder både berørte elever og foresatte. Videre forteller lærergruppen at ass. rektor tar ansvar for at eleven skal høres. Det er en forståelse for at eleven eier sin egen subjektive oppfatning og lærerne har jobbet mye med elevens stemme i aktivitetsplaner.

Andre ansatte oppgir i intervju at berørte elever alltid får uttale seg, og at det alltid er flere sider av en sak. De forteller at det som regel er den voksne som har vært involvert i saken som snakker med eleven, eller den voksne som har best kjemi med eleven.

I intervju forteller ass. rektor at elevene på ungdomstrinnet alltid er med i utarbeidelse av aktivitetsplan. Videre kommer det frem at ass. rektor er hovedansvarlig hvis en elev har aktivitetsplan. For å sikre at berørte elever blir hørt snakker de alltid med den krenkede eleven først og videre skritt kommer an på saken. Ass. rektor sier også at hvis noen elever er vanskelig å snakke med/høre, lytter de til foreldrene og hører eleven gjennom dem.

Får andre elever som tiltak direkte påvirker uttale seg om hvordan tiltaket påvirker dem?

En lærergruppe oppgir i intervju at det kan skje at andre berørte elever får uttale seg, uten at lærerne har noe konkret eksempel. Dette er aktuelt hvis en aktivitetsplan inkluderer to elever A og B hvor tiltak for elev A berører elev B. Ass. rektor oppgir i intervju at det kommer an på saken om andre enn den krenkede eleven blir hørt, ingen fast praksis.

Dokumenterer skolen hvordan elevene blir hørt?

Alle tre eksempelsakene inneholder elevens stemme eller tegn på at eleven er forsøkt hørt og eventuelt hørt via noen andre. Aktivitetsplan i to av eksempelsakene inneholder en rubrikk som heter «Hva mener eleven?». I den ene saken er det notert en kort setning om hva eleven uttrykker. I den andre saken kommer elevens syn frem gjennom samtaler med andre som refereres i aktivitetsplanen og som tas med inn i vurderingen av elevens beste.

Statsforvalterens vurderinger

Skoleledelsens organisering er viktig i vår vurdering. I første rekke gjelder dette kontrollspørsmål som omhandler rektors ansvar for å sikre, sørge for og å følge opp. Et fellestrekk for disse kontrollspørsmålene er at rektor skal sikre, sørge for og følge opp at ansatte på skolen har kunnskap om den aktuelle delplikten, at det foreligger en fremgangsmåte for hvordan den kan oppfylles, og følge opp at det blir gjort. Rektor har en sentral rolle som den øverste ansvarlige for skolemiljøet på hele skolen.

I intervju med skoleledelsen kom det frem at ikke bare oppgaver, men også ansvar synes å være fordelt mellom rektor og ass. rektor. Rektor har oversikt over og følger opp skolemiljø på barnetrinnet. Assisterende rektor har oversikt over ungdomstrinnet og følger opp skolemiljøet der. Dette betyr at rektor som skolens øverste ansvarlige for skolemiljø kan ha utfordringer med å skaffe seg fullstendig oversikt over hva som rører seg på hele skolen. Rektor har anledning til å delegerer oppgaver knyttet til skolemiljø til andre ansatte, men det overordnede ansvaret for å

sikre, sørge for og følge opp at skolens ansatte ivaretar skolemiljøet er det rektor som har alene, og dette kan ikke delegeres til andre, heller ikke til ass. rektor.

Slik Statsforvalteren forstår skolens fordeling av oppgaver og ansvar, så virker det som at assisterende rektor har tatt det overordnede ansvaret for skolemiljø på ungdomstrinnet, dette innebærer også å sikre, sørge for og følge opp at de ansatte har kompetanse om aktivitetsplikten og at det dokumenteres når de har handlet i tråd med aktivitetsplikten. Vi ser at assisterende rektor har mange oppgaver knyttet til skolemiljø på ungdomstrinnet og at han legger ned mye tid i dette arbeidet. Det er viktig å løfte frem at denne generelle vurderingen tar utgangspunkt i usikkerheten knyttet til lovkravet om at rektor skal sikre, sørge for og følge opp arbeidet med aktivitetsplikten på ungdomstrinnet, og ikke i hvordan ass. rektor utfører sine oppgaver.

Statsforvalteren etterspurte i etterkant av tilsynsdagen dokumentasjon på hvordan oppgavene er fordelt ved skolen eller stillingsbeskrivelse for rektor og assisterende rektor. Vi mottok et uformelt dokument fra skolen med en oppgaveliste påført ulike ansattes initialer. Statsforvalteren anser ikke dette for å være en formell delegering av oppgaver. Dette underbygges av at dokumentet blant annet ikke inneholder sjekkpunkter hvor rektor kan følge opp at de ansatte med delegert oppgaver utfører dem, eller hvordan de blir utført. Samlet sett vurderer vi at det er såpass stor usikkerhet knyttet til rektors arbeid med å sikre, sørge for og følge opp at aktivitetsplikten utøves i tråd med loven, at vi ikke kan fastslå at måten dette gjøres på nå er tilstrekkelig forsvarlig.

Vurdering av kontrollspørsmål 2.9

Ut ifra informasjon fra egenvurdering og intervju vurderer Statsforvalteren at de ansatte ved ungdomstrinnet på Våler barne- og ungdomsskole har en omforent forståelse for at alle berørte elever skal høres i forbindelse med sin skolemiljøsak, og om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen. Dette kommer frem i intervju med de ansatte og med skoleledelsen.

Statsforvalteren vurderer imidlertid at det ikke kommer frem hvorvidt og eventuelt hvordan rektor sikrer og følger opp at elevene får uttale seg, eller om det foreligger en fremgangsmåte for hvordan dette skal dokumenteres.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalteren observerer at berørte elever ved Våler barne- og ungdomsskole høres, men konkluderer med at rektor ikke sikrer at berørte elever får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen, jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 femte ledd og 9-1. Skolen mangler også en omforent fremgangsmåte for dokumentasjon, jf. opplæringsloven § 9 A-4 sjuende ledd.

2.10. Sikrer rektor at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt?

Rettslige krav

Opplæringsloven §§ 9 A-4 fjerde, sjette og sjuende ledd og 9-1.

Plikten til å sette inn tiltak gjelder uavhengig av årsaken til at eleven ikke opplever skolemiljøet som trygt og godt.

Dere skal velge tiltak ut fra faglige vurderinger av hva som er egnede tiltak. Vurderingene skal basere seg på kunnskap, prinsipper og verdier som er utviklet og anerkjent av kompetente fagmiljøer. Dere må tilpasse tiltakene til saken og elevens helhetlige behov.

Dere må ta stilling til hva som er elevens beste i saken. Dette gjelder også for andre elever som er involvert i saken eller blir direkte påvirket av tiltakene. Momenter i vurderingen kan være elevens syn på hva som bør være innholdet i aktivitetsplanen, elevens identitet og karaktertrekk og egenskaper, familiemiljø og nære relasjoner, beskyttelse, omsorg og sikkerhet, sårbarhet eller sårbare situasjoner, elevens rett til liv og utvikling, elevens fysiske og psykiske helse og elevens rett til utdanning. Det skal sterke hensyn til for at dere kan sette elevens beste til side. Dere må ta stilling til hvor stor vekt elevens beste skal ha.

Samlet sett skal dere gjennomføre de tiltakene som med rimelighet kan forventes av dere i den enkelte saken. Rektor skal sikre at dette blir gjort. Dere må dokumentere hvordan dere setter inn egnede tiltak, hører involverte elever, tar hensyn til elevens beste.

Vurderingstema

Statsforvalteren skal under dette spørsmålet vurdere om rektor har en bestemt fremgangsmåte for hvordan skolen skal oppfylle kravet. Opplæringsloven gir skolen et handlingsrom for hvordan de skal oppfylle kravet. Skolen må da selv operasjonalisere hvordan den enkelte skal gå frem i hver enkelt sak. Det er ikke noe krav om at fremgangsmåten er skriftlig, men den må være egnet til å sikre at kravet i loven blir oppfylt i alle saker på den aktuelle skolen.

Et overordnet premiss for hva som er å regne som et egnet tiltak, er hensynet til barnets beste og barnets rett til å bli hørt, jf. Grunnloven § 104, barnekonvensjonen art. 3 og 12 og oppl. § 9 A-4 femte ledd. En viktig presisering er at det er kapittel 9 A som skal være i samsvar med barnekonvensjonen, og ikke omvendt. Dette betyr at det ikke er tilstrekkelig å si at barnets beste implisitt er vurdert gjennom en korrekt tolkning av opplæringsloven med dens tilhørende forskrifter. Hva som er best for barnet, må vurderes konkret og individuelt når skolen skal oppfylle sin aktivitetsplikt, jf. NOU 2015:2 pkt. 2.2.4 s. 44 og Sivilombudsmannens uttalelse i sak 2016/800. Når skolen tar stilling til hvilke tiltak som bør settes inn, må dere vurdere det opp mot hva slags tiltak som ivaretar elevens interesser best mulig.

Statsforvalterens observasjoner

Har rektor en bestemt fremgangsmåte som sikrer at skolen setter inn egnede tiltak i alle saker?
Følger rektor opp at fremgangsmåten brukes i praksis?

I egenvurderinger svarer alle ansattgrupper, samt rektor, at det alltid settes inn tiltak når en skolemiljøsak er opprettet.

I intervju bekrefter en lærergruppe dette og utdyper med at det skal bli brukt pedagogisk analyse i arbeid med å finne tiltak. Det skal være en prosess hvor det først utarbeides tiltak, tiltakene

gjennomføres og deretter evalueres. En annen lærergruppe forteller i intervju at skolen strekker seg langt for å sette inn egnede tiltak. Samtidig kommer det frem at det ikke alltid settes inn egnede tiltak av ulike årsaker.

Andre ansatte forteller i intervju at de ofte deltar i gjennomføring av tiltak, for eksempel ved ekstra bemanning som tiltak. Noen har vært med å lage aktivitetsplan rundt «sine elever» og oppgir at saker noen ganger tas opp i arbeidsgruppa *Skoledrøft*, hvor eksterne ressurser trekkes inn for å få et tverrfaglig syn på hva som kan være egnede tiltak.

I intervju oppgir ass. rektor at skolen selvfølgelig setter inn egnede tiltak. Rektor supplerer med at dette er årsaken til at skolen ønsker å opprette en intern ressursgruppe, slik at de i større grad kan sikre undersøkelser slik at de kan finne egnede tiltak, samt at disse evalueres.

Barnets beste

I egenvurderingen oppgir tre av fire ansattgrupper at tiltakene som settes inn er tilpasset saken og basert på elevens beste. En gruppe svarer nei og kommentere at de håper at dette blir gjort, men at man aldri kan være helt sikker. Rektor svarer ja på spørsmålet, men utdyper sitt svar med å kommentere at dette gjøres i «den grad de har klart å komme til bunns i elevens behov og årsak til utryggheten».

En lærergruppe oppgir i intervju at aktivitetsplanen inneholder elevens ønsker. De ansatte har ikke fått informasjon om hvordan en vurdering av elevens beste skal skriftliggjøres, men de har fått informasjon om analyseverktøyet som brukes (pedagogisk analysemodell).

En annen lærergruppe oppgir i intervju at de har blitt flinkere til å høre elev og foreldre, og til å få det dokumentert. De forteller at skolen er i en prosess nå hvor arbeide og dokumentasjon av elevens beste må ordentlig på plass.

Andre ansatte svarer på spørsmål om de vurderer elevens beste at det legges vekt på at eleven er hørt og at hen har vært med i møter og deltar i utarbeidelse av tiltak.

Ass. rektor forteller at skolen er i en prosess med å heve kompetansen rundt vurdering av elevens beste, blant annet ved å bruke erfaringene de har så langt. Skoleledelsen oppgir i intervju at det ikke alltid utformes en vurdering av elevens beste i forbindelse med valg av egnede tiltak, men at dette er noe skolen er klar over og som de jobber mot.

Dokumenterer skolen at det settes inn egnede tiltak?

Eksempelsakene fra skolen viser at det settes inn tiltak. To av eksempelsakene inneholder en konkret vurdering av elevens beste. En eksempelsak inneholder ikke en vurdering av elevens beste, og heller ikke en faglig vurdering som begrunner hvorfor tiltakene er egnet. I denne saken ble aktivitetsplan opprettet samme dag som saken ble meldt inn.

Statsforvalterens vurderinger

Skoleledelsens organisering er viktig i vår vurdering. I første rekke gjelder dette kontrollspørsmål som omhandler rektors ansvar for å sikre, sørge for og å følge opp. Et fellestrekk for disse

kontrollspørsmålene er at rektor skal sikre, sørge for og følge opp at ansatte på skolen har kunnskap om den aktuelle delplikten, at det foreligger en fremgangsmåte for hvordan den kan oppfylles, og følge opp at det blir gjort. Rektor har en sentral rolle som den øverste ansvarlige for skolemiljøet på hele skolen.

I intervju med skoleledelsen kom det frem at ikke bare oppgaver, men også ansvar synes å være fordelt mellom rektor og ass. rektor. Rektor har oversikt over og følger opp skolemiljø på barnetrinnet. Assisterende rektor har oversikt over ungdomstrinnet og følger opp skolemiljøet der. Dette betyr at rektor som skolens øverste ansvarlige for skolemiljø kan ha utfordringer med å skaffe seg fullstendig oversikt over hva som rører seg på hele skolen. Rektor har anledning til å delegere oppgaver knyttet til skolemiljø til andre ansatte, men det overordnede ansvaret for å sikre, sørge for og følge opp at skolens ansatte ivaretar skolemiljøet er det rektor som har alene, og dette kan ikke delegeres til andre, heller ikke til ass. rektor.

Slik Statsforvalteren forstår skolens fordeling av oppgaver og ansvar, så virker det som at assisterende rektor har tatt det overordnede ansvaret for skolemiljø på ungdomstrinnet, dette innebærer også å sikre, sørge for og følge opp at de ansatte har kompetanse om aktivitetsplikten og at det dokumenteres når de har handlet i tråd med aktivitetsplikten. Vi ser at assisterende rektor har mange oppgaver knyttet til skolemiljø på ungdomstrinnet og at han legger ned mye tid i dette arbeidet. Det er viktig å løfte frem at denne generelle vurderingen tar utgangspunkt i usikkerheten knyttet til lovkravet om at rektor skal sikre, sørge for og følge opp arbeidet med aktivitetsplikten på ungdomstrinnet, og ikke i hvordan ass. rektor utfører sine oppgaver.

Statsforvalteren etterspurte i etterkant av tilsynsdagen dokumentasjon på hvordan oppgavene er fordelt ved skolen eller stillingsbeskrivelse for rektor og assisterende rektor. Vi mottok et uformelt dokument fra skolen med en oppgaveliste påført ulike ansattes initialer.

Statsforvalteren anser ikke dette for å være en formell delegering av oppgaver. Dette underbygges av at dokumentet blant annet ikke inneholder sjekkpunkter hvor rektor kan følge opp at de ansatte med delegert oppgaver utfører dem, eller hvordan de blir utført. Samlet sett vurderer vi at det er såpass stor usikkerhet knyttet til rektors arbeid med å sikre, sørge for og følge opp at aktivitetsplikten utøves i tråd med loven, at vi ikke kan fastslå at måten dette gjøres på nå er tilstrekkelig forsvarlig.

Vurdering av kontrollspørsmål 2.10

Statsforvalteren vurderer, utfra informasjon gitt i egenvurdering og intervju, at det er en felles forståelse blant ansatte og skoleledelse om at det skal settes inn tiltak i skolemiljø saker. Det kommer også frem at det er ulik forståelse og praksis rundt hva som skal til for at et tiltak anses som egnet. Statsforvalteren vurderer at det ikke foreligger en samstemt praksis for hvordan tiltak skal baseres på faglige vurderinger, som tar utgangspunkt i en helhetlig analyse av de undersøkelser som er gjennomført. Dette kan sees i sammenheng med vurderingene under punkt 2.7.

I en eksempelsak er aktivitetsplanen utformet samme dag som varsel om skolemiljø kom inn. Statsforvalteren vurderer at det er lite sannsynlig at skolen har hatt mulighet til å undersøke saken tilstrekkelig grundig for å kunne sette inn egnede tiltak.

Statsforvalteren vurderer at både skoleledelsen og de ansatte i stor grad har en bevissthet knyttet til at eleven skal høres og at elevens beste er i fokus. Skoleledelsen uttrykker at skolen er i en prosess hvor arbeid med å sikre egnede tiltak, inkludert å sikre en konkret og helhetlig vurdering av elevens beste, er i gang. Det kommer samtidig frem at de ansatte på skolen ikke kjenner til at elevens beste må vurderes skriftlig, helhetlig og konkret i hver enkelt sak.

Samlet for kontrollspørsmålet vurderer Statsforvalteren at det ikke er tilstrekkelig sannsynliggjort at rektor sikrer og følger opp at egnede tiltak settes inn, og at de vurderinger som skal dokumenteres, faktisk blir det.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalterens konklusjon er at rektor ved Våler barne- og ungdomsskole ikke sikrer at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt, jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 fjerde og sjette ledd og 9-1. Skolen mangler også en omforent fremgangsmåte for dokumentasjon av barnets beste og faglige vurderinger, jf. opplæringsloven § 9 A-4 sjuende ledd.

3. Våre reaksjoner

3.1 Pålegg om retting

Statsforvalteren har funnet at dere ikke overholder regelverket på enkelte av de områdene tilsynet omfatter. Vi pålegger dere derfor å rette opp følgende forhold, jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven § 30-4:

Kapittel 2 - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø

Kommunen må sørge for at skolen oppfyller plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak for å sikre at elever har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9 A-2, 9 A-4 og 9-1. Kommunen må i den forbindelse se til at skolen:

1. sikrer at alle som jobber ved skolen følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt godt med på elever med særskilt sårbarhet.
2. sikrer at det dokumenteres hvordan alle som jobber på skolen følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø.
3. sørger for at alle som jobber på skolen er kjent med hvordan de skal gripe inn mot ulike krenkelses.
4. sørger for at det dokumenteres hvordan alle som jobber på skolen griper inn mot ulike krenkelses.
5. sikrer at alle som jobber på skolen varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø og at dette skjer så raskt som saken tilsier.
6. sikrer at det dokumenteres når det varsles til rektor om mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.

7. sikrer at skolen undersøker saken når skolen har mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, og at dette gjøres snarest.
8. sikrer at undersøkelser dokumenteres når skolen har mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.
9. sikrer at berørte elever får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen.
10. sikrer at det blir satt inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt og dokumenterer hvordan det er tatt hensyn til elevens beste og hvilke faglige vurderinger som ligger til grunn for tiltakene.

3.2 Oppfølging av påleggene

Dere skal iverksette tiltak for å rette brudd på regelverket umiddelbart. Når påleggene er rettet, skal dere erklære at retting er gjennomført, samt dokumentere og redegjøre for hvordan dere har rettet.

Frist for innsending settes til **02.05.2022**. Vi vil ikke avslutte tilsynet før dere gjennom erklæringen og redegjørelsen har vist at påleggene er rettet.

4. Dere har rett til å klage

Tilsynsrapporten er et enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b. Dere kan klage på enkeltvedtaket.

Hvis dere klager, må dere gjøre det innen tre uker. Fristen gjelder fra beskjed om brevet har kommet frem til dere, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Dere sender klagen til Statsforvalteren. Vi har muligheten til å omgjøre vedtaket. Hvis vi ikke er enig med dere, sender vi klagen til Utdanningsdirektoratet som avgjør saken.

I forvaltningsloven § 32 kan dere se hvordan dere skal utforme klagen.

Dere kan be om at vi ikke setter i verk vedtaket før klagefristen er ute, eller klagen er endelig avgjort av Utdanningsdirektoratet, jf. forvaltningsloven § 42.

Dere er part i saken og har rett til innsyn i sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18.

5. Vedlegg – liste over dokumentasjon

- Egenvurdering i RefLex, levert av fire ansattgrupper (hvorav en gruppe tilhørte et trinn som ikke var omfattet av tilsynet) og av rektor/assisterende rektor
- Oversikt over vedlegg til egenvurderingen innsendt av skoleledelsen:
 - Kommunens handlingsplan for elevenes skolemiljø i grunnskolen
 - Lysark om aktivitetsplikten, datert 14.11.19
- 3 konkrete eksempelsaker, hvorav to av disse tidligere er behandlet av Statsforvalteren gjennom håndhevingsordningen

- Tilleggsopplysninger om ansvarsfordeling i skoleledelsen, mottatt på e-post fra rektor 22.10.21

Det ble gjennomført stedlig tilsyn på Våler barne- og ungdomsskole 19.10.21. Intervjudagen ble gjennomført via Teams. Vi snakket med rektor og assisterende rektor og totalt ni ansatte (kontaktlærere, faglærere, trinnledere, assistenter, miljøarbeidere, vaktmester og renholder). I tillegg har vi hatt samtale med en gruppe på seks elever fra 9. og 10.trinn.